

Suomen ei tule perääntyä yritysten kestäväää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta eli yritysvastuudirektiivistä

Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI pitää tärkeänä, että Suomi äänestää yritysvastuudirektiivin puolesta Euroopan neuvostossa 9.2.2024. Yritysten vapaaehtoiset toimet eivät ole riittävästi parantaneet haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten asemaa sekä ympäristönsuojelua yritysten omassa toiminnassa ja arvoketjuissa. Siksi sitova lainsäädäntö on ainoa vaikuttava kehitysaskel. Vahvistamalla ihmisoikeuksien kunnioittamista ja ympäristön suojelua lainsäädännön keinoin edistetään reilua kilpailua, työelämän peruseriaatteiden toteutumista sekä ilmastonmuutoksen hillitsemistä yritysten arvoketjuissa. Kansallista yritysvastuulainsäädäntöä ei Suomessa ole kehitetty koska hallitukset ovat odottaneet EU:n laajuisen yritysvastuulainsäädännön voimaantuloa. Elinkeinoelämä ja monet yritykset ovat puhuneet EU-laajuisen lainsäädännön tarpeesta (kts. [EK 2022](#)).

HEUNI on yli kymmenen vuoden ajan tutkinut ulkomaalaisten työntekijöiden työolosuhteiden toteutumista Suomessa ja Suomen lähimaissa. Tutkimuksissamme on selvinnyt, että kaikkein vakavimpia ihmisoikeusongelmia, ml. äärimmäistä työvoiman hyväksikäyttöä ja pakkotyötä esiintyy myös Suomessa. Suomessa työvoiman hyväksikäyttöä ja vakavia ihmisoikeusloukkauksia ilmenee erityisesti aloilla, joilla käytetään alihankintaa, kuten rakennus-, siivous- ja maatalousaloilla. Myös Euroopan tasolla esiintyy työelämän ihmisoikeusloukkauksia, etenkin koskien ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä maatalous-, ruuantuotanto-, rakennus-, tuotanto- ja palvelualoilla ([Lietonen, Jokinen & Ollus, 2020](#)). Yritykset saattavat olla joko suoraan tai epäsuoraan osallisia työolosuhteisiin liittyviin väärinkäytöksiin ja laiminlyönteihin. Vaikka direktiiviluonnoksessa korostuu yritysvastuun globaali ulottuvuus, painotamme, että direktiivin velvoitteet koskevat yhtä lailla kansallisia ja alueellisia arvoketjuja. Direktiivi parantaisi astuessaan voimaan haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden asemaa ja edistäisi ihmisoikeuksien toteutumista työelämässä myös Euroopassa ja Suomessa.

Suomi on kansainvälisesti tarkasteltuna ollut edelläkävijä työperäisen hyväksikäytön ja pakkotyön torjunnassa kansallisesti. Suomen tulee edelleen edistää kestäväää yritystoimintaa ja äänestää yritysvastuudirektiiviehdotuksen puolesta.

Helsinki, 6.2.2024

Natalia Ollus
Johtaja

Saara Haapasaari
Vastuullisuusasiantuntija

YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI)